

ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΖΟΥΜΠΡΑΝ ΧΑΛΗΛ ΖΟΥΜΠΡΑΝ

ΜΑΡΘΑ, Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ

(Διήγημα 'Αραβουργιακό)

ΗΝ εποχή που πέθανε ο πατέρας της, η Μάρθα ήταν ακόμα στην κοίτα. Έπειτα πέθανε κι η μητέρα της, αφήνοντάς την ορφανή, μόλις δυό χρόνον.

Ο πατέρας της άφησε μονάχα τ' όνομά του και μια τρισάθλια κληθή, ανάμεσα στις χωριδιές και στις λιτιές. Η μητέρα της πάλι της άφησε τα δάκρυα του πόνου και τόν εξευτελισμό της ορφάνιας.

Έτσι, έφημη στον κόσμο, την έληξε στο σπίτι του ένας φτωχός γείτονας, που ζούσε με τη γυναίκα του και τα παιδιά του σ' ένα άποιο χωριουδάκι, ανάμεσα στις χαριτωμένες κοιλάδες του Λιβάνου.

δες του Λιβάνου.

Στό καινούριο της σπίτι, η Μάρθα όδηγούσε κάθε πρωί ξετόλητη και μισόγυμη, μία άγελάδα σ' ένα άφοσορό βοσκότα στην άκρη της κοιλάδας. Έκει, καθόταν στη σκιά που έρχονταν τα κλαδιά και τραγουδούσε μαζί με τα πουλιά. Έβγαζε μαζί με την πηγή, παρακολουθούσε το άνοιγμα των λουλουδιών και τα παιχνίδια της πεταλούδας.

Όταν ο ήλιος βσιόλευε, κοιτόντας την πεύνα να την ζεντάει, ξαναγύριζε στην κληθή του άφεντης της, καθόταν μαζί με τα παιδιά του κι έτρωγε καλαμποκόψωμο και ζεστά φρούτα. Έπειτα σοσιόδωνε στην άρχο-στρονή της και κοιτόταν, άναστενεύοντας. Γιατί η ζωή ολοόληρη να μην είναι ένας άτελειοτός βίος, που να μη τόν διακόπτουν ούτε τα όνειρα, ούτε το ξύπνημα; Μόλις ξυπρούσε, ο άφεντης της την σκοιντούσε άπότομα κι η Μάρθα πετάγονταν τρένοντας, γιατί φοβόταν την άρχή του.

Έτσι πενούσαν τα χρόνια για τη φτωχή Μάρθα μικρού, ανάμεσα στα βουνά και στις κοιλάδες. Μεγάλωσε με τα βάνια της και τα αισθήματα γεννούνταν μέσα στην ψυχή της, άπως τ' άρώματα στο βάθος των λουλουδιών.

Όταν η Μάρθα έγινε δεκάξι χρόνον, το πρόσωπό της άναναζούσε όλη την ύμορφιά τόν άρχων κι η καρδιά της, όμοια με τις χοιμάδες της κοιλάδας, άπαντούσε με την ήρω της σ' όλες τις φωνές.

Μία μέρα φθινοπωινή, που η φωνή στενάζε ολοόληρη, η Μάρθα κάθισε κοντά σέ μια πηγή. Το νερό ζέφουσε άτ' το χώμα, άπως η σέφουσε άτ' τη φαντασία ενός ποιητού. Η νέα κοπέλλα, συγκαταμένη, κτύπαζε τα κίτρινα φύλλα τόν δέντρον και τα παιχνίδια του ζεφύρου μαζί του, όμοιο με το παιχνίδι που κάνει ο θάνατος με τις ψυχές τόν άνθρωπον.

Καθώς ήταν βυθισμένη στην ενάτησή της αυτή, άκουσε το ποδοπάτημα ενός άλόγων. Άμείως γύρισε πίσω και κτύπαζε:

Ένας καβαλλάρης προφώουσε άρχά προς αυτή. Όταν ο καβαλλάρης αυτός —που το πρόσωπό του και τα ρούχα του φανέρωναν ευγένεια και πλούτο— ζύγωσε κοντά στην πηγή, πέφανε και τη χαρότηνε με τόσο χάρι, που δέν την είχε ξαναδεί οε κανέναν άλλο άνδρα. Έπειτα τη ρώτησε:

— Έρχασο το δρόμο που πάει στην άσροναλιά. Μήπως κωφεύει να με προσκατολιώσεις, νέα κόρη;

— Δέν το ξέρω, άρχοντά μου, μά θα πάω να ρωτήσο τόν άφεντή μου, γιατί αυτός τόν ξέρει...

Καθώς επρόφανε αυτά τα λόγια, είχε κωκάνισο ολοόληρη άπο νεροκή. Έτσιμωζον κούλας ν' άπομακρυνθή, όταν ο νέος καβαλλάρης την κωπύρε.

— Όχι, μην πάς... της ειπε και την εκτύπαζε στο μάτι.

Η Μάρθα έμεινε κωρφομένη στη θέση της, κατάλαμψη, κοιτόντας στο άκουσμα της άρροφής αυτής φωνής μια δόναμα που την έμπούσε να κωρηθή άτ' τη θέση της.

Ο άγνωστος της χαμογέλουσε τώρα με μια μαγιική χάρι τόσο

γλυκαί, όστε της προκούουσε την έπιθυμία να κλάρη και κτύπαζε με άγάπη τα δυό γυνάια της πόδια, τα όμοια μεράσια της, το γοητευτικό λάμφο της και τ' άφθονα μαύρα και μεταξωτά μαλλιά της. Την κτύπαζε γοητευμένος κι έρωτευμένος.

Έκείνη χαμήλωνε το κεφάλι της υποτακμένη, μη θέλοντας πεί να άπομακρυνθή, μη μωρδώντας πεί να μιλήρη...

Έκείνο το βράδυ, η άγελάδα της Μάρθας γύρισε μονάχη στο σταύλο. Η νέα κόρη δέν φάνηκε πονθένά. Όλη τη νύχτα ο άφεντης της την άναζητήσε μέσα στις κοιλάδες, μά στάθηκε άδύνατο να τη βρη. Φώναζε τ' όνομά της, μά μονάχη η σπρήλες του άπαντούσαν μαζί με το στεναγμό του άνεμου ανάμεσα στα δέντρα.

Θλιμένος, ξαναγύρισε στην κληθή του και πληροφόρησε τη γυναίκα του για την εξαφάνιση της ψυχούρας της. Τότε έκεινη του άπάντησε συλλογισμένα:

— Χθές τη νύχτα είδα στ' όνειρό μου τη Μάρθα ανάμεσα στα νύχια ενός θηρίου που την κωσπαράζε, ένώ αυτή έβγαζε και γελούσε...

Έπειτα άπό λίγες μέρες, η άνάμνηση της Μάρθας της ορφάνιας είχε σβήσει άτ' τις κοιλάδες του Λιβάνου, όπως ο άχνός ενός παιδιού στόματος άπό ένα τάξιου...

Στις άρχές του φθινοπώρου του 1900, είχα ξαναγύρισο στο Βερούνη, άφού πέρασα, μαζί με μερικούς φίλους, τις διακοπές μου στο βόρειο του Λιβάνου.

Καθημένος ένα βράδυ στην είσοδο του ξενοδοχείου μου, παρακολούθουσα την κίνηση της μεγάλης πλατίας, όταν έξαμα είδα να με πλησιάζη ένα παιδάκι, μόλις πέντε χρόνον, κτυμένο με κωρφέλλα, που κρατούσε στον όμο ένα δίσκο γεμάτο λουλούδια.

Σάν έφτασε κοντά μου, φηθούσε με φωνή άσηκνή:

— Άρχούστε λουλούδια, κόρη...

Έξέτασα τότε το παιδάκο πρόσωπό του, τα μάτια του που τα είχε μελανώσει ο έσως της δυστυχίας και της φτώχειας, το έλαφρά άνοιγμένο στόμα του πούγκιασε με βαθιά πληγή, τα γυνάια μεράσια του και το κωρφετικό του άνάστημα.

Τα είδα όλ' αυτά με μια ματιά κι ο οίκτος μου προκάλεσε ένα χαμόγελο, πιο ποικιμίο κι άτ' τα δάκρυα.

— Πώς σε λένε; το ρώτησα.

— Φοιάτ, μου άπάντησε με κωρφομένη μάτια.

— Τίος παιδί είσο;

— Είμαι ο γιός της Μάρθας.

— Και πούος είν' ο πατέρας σου;

Στην έρώτησή μου αυτή, ο μικρός κτύπησε το κεφάλι του, σά ν' άγνούσε τη σημασία αυτής της λέξου.

— Και πού είχε η μητέρα σου, Φοιάτ; τόν ξαναρωτήσα.

— Άρροφση, στο σπίτι.

Και, λέγοντας τα λόγια αυτά, φηθουσε ν' άπομακρυνθή. Μά έγω τόν κωπύρεσα άτ' το χέρι και τού είπα:

— Οδηγήσε με κοντά της... Θέλω να την δω...

Χωρίς να πή τίποσε, ο μικρός Φοιάτ άρχισε να βυθίζη μπροστά μου, εξαφανισμένος τόν ακολουθούσα.

Σάν γύρισε στην πό φτωχή συνοικία της πόλεως, το παιδάκι μπήκε σ' ένα έτοιμόσποσο σπίτι. Προχώρησα πίσω του και σέ λίγο βρέθηκα σ' ένα ύγρο δωμάτιο, σέ μια γωνιά του όποιου όπηρεζε ένα κωρφέλλα. Ελάτνω στο κωρφέλλα βυθισμένα ξεκαταμένη μια γυνάικα άποκοιμισμένη, με το πρόσωπό της προς τόν ποίχο, σάν να ήθελε να βρη μέσα στις πέρες του μια καρδιά που σιμποντυειχά και που τρυφού, άπο τών άνθρωπον.

Μά το παιδί πληρώσε στο κωρφέλλα και φώναζε: «Μητέρα!...».

Άμείως η κωρφομένη γυνάικα ζύπνησε και τό είδε που με έδειχνε με το δάχτυλό του. Άνασχητήσε άμείως μέσα στα κωρφέλλα σιμμένα φορεσιά της και με φωνή ποικιμνή, που την έβωθαν βαθιά λογμοί, ειπε:

— Τί θέλεις, ο άντρας...; Θέλεις ν' άρροφής ν' άρροφής τις τελευταίες πνοές της ζωής μου και να τις μιλήσεις με τα πόδια σου;... Άρροφ με... Οί δρόμοι ξεκατίζον άπο γυνάικες που θα σου πουλήσουν τό

ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

'Ο Γάλλος θεατρικός συγγραφέας Ζωζής νεϊ-Πόρτο-Πίς.

νος και κτύπαζοντας κάθε τόσο πίσω του, για να δη άν πωραμωζούσε τόν ακολουθούσα.

σώμα τους και την ψυχή τους σ' εξευτελιστική τιμή. "Αφρόε με... Σε λίγο θα πεθάνω...

'Εγώ έλλησάσα λίγο στο κρεβάτι της, νοιώθοντας την καρδιά μου πληγωμένη απ' τα λόγια της, που συνόψιζαν όλη τη θλιβερή ιστορία της ζωής της.

—Μη φοβάσαι τίποτε, Μάρθα, της είπα. Δεν ήρθα εδώ σαν πενσιμένο κτήνος, μα σαν άνθρωπος που σέ συμπονάει... Είμαι κι' εγώ απ' το Λίβανο, κι' έχω ζήσει μέσ' στις κοιλιάδες και τα χωριά, κοντά στα δάση των κέδρων... Μη με φοβάσαι, Μάρθα...

—Τότε, ό Θεός να σ' ανταμείψει, μ' απάντησε εκείνη. Μά φύγε από τό σπίτι μου... 'Εδώ μέσα θα κερδίσεις τη ντροπή και την περιφρόνηση, χωρίς ή συμπόνια σου να μπορείς να μου ξαναδώσεις την αγνότητα μου... Μην προσπαθήσεις ν' απομακρύνεις από μένα τό ακλόνητό χέρι τού θανάτου... 'Υψίσταμαι την τιμωρία των άμαρτιών μου... Είμαι σαν τό λεπρό άνάμεσα στους τάφους...

Και, φιλώντας τά δύο χεράκια τού παιδιού της, έξακολούθησε : —Φτωχό παιδί !... Οί άνθρωποι θα σέ περιφρονηθούν... Θα λένε για σένα : «Νά τό παιδί τής Μάρθας, τής γυναίκας τού δρόμου». 'Αν είσαι άναήδρος, θα κοκκινίσεις, μα άν είσαι θαρραλέος και δίκαιος θ' άναρθωθείς μ' αγανάκτηση...

Τότε ή καρδιά μου μίλησε και τής είπα : —Δέν είσαι σαν τους λεπρούς, ό Μάρθα, άν και κατοικείς στους τάφους... Είσαι πάντα αγνή, άν και ή ζωή σ' έρωξε στα χέρια των διεφθαρμένων... 'Η άκαθαρσία τού σώματος δέν μολύνουν τίς ψυχές... Είσαι ένα λουλουδι πατημένο... Μα, παρηγορησού... Καλύτερα είνε να είσαι τό λουλουδι που πατηθήκα παρά τό λόδι που τό πάτησε... □ □ □ ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΚΑΛΜΙΤΕΧΝΑΙ □ □ □

'Η παρηγοριά φώτισε τό κελιδνό πρόσωπο τής άρρωστης. Και, έκειτα από μία καταθλιπτική σιωπή, συγκεντρώνοντας τίς δυνάμεις που τής άπέμναν μίλησε... Μίλησε και τά δάκρυά της μιλούσαν μαζί της κι' ή ψυχή της ξεχνούταν μαζί με τους στεναγμούς της.

—Είμαι, είπε, τό θύμα τού ζήλου που κρύβεται μέσα στον άνθρωπο... Μιά μέρα είδα ένα νέο να περνάει καδύλλα... Μου μίλησε με γλυκύτητα... Μ' έσφιξε στο στήθος του και με φίλησε... 'Ημουν μία έσημη όρφανή... Με πήρε στη σέλλα τού αλόγου του και με πήγε σ' ένα χωριό όπου κι' άπίερα σπιτάκια... Κι' άφού τό κορμί μου ικανοποίησε τό πάθος του, μ' έγκατέλειψε, άφίνοντας συγχρόνως μέσα στο σπλάχνα μου κι' αυτό έδώ τό παιδί... Κι' έμεινα δλουμόναχη με τό παιδί μου που ύπόφερε τά μαρτύρια της πείνας και τού κρύου...

'Επειτα από μία βαθειά σιωπή, ή Μάρθα ύψωσε τά μάτια της ποι τά δόλωνε ή σιά τού θανάτου και είπε πολύ σιγά :

—'Ο θεία δικαιοσύνη, άκουσε τους στεναγμούς τής καρδιάς μου που άπεχαρετά αυτό τον κόσμο... 'Ακουσε τη φωνή τής ψυχής μου κι' ευσπλαχνίσου με... Θεέ μου, σκέπασε τό παιδί μου με τή δεξιά σου και πάρε την ψυχή μου με την αριστερά σου...

'Η δυνάμεις της εξασθενίζαν ολοένα. 'Ερωξε προς τό γυίο της ένα βλέμμα, άνάμικο από πόνο και τρυφερότητα, και με μία φωνή που έμοιαζε με σιωπή, είπε :

— Πάτερ ήμών ό έν τοις ούρανοίς... άγιασθήτω τό όνομά σου... έλθέτω ή βασιλεία σου... γεννηθήτω τό θέλημά σου... ός έν ούρανό και έν τής γής... Και άφες ήμίν τά όφειλήματά ήμών...

Μά στο σημείο αυτό ή φωνή της κόπηκε και τά χείλη της σάλεψαν για λίγες στιγμές. 'Επειτα άναστενάξε βαθειά... Τό πρόσωπό της έγινε μονομιάς λευκό και ή ψυχή της πέταξε, ένδο τά δύο μάτια της έμειναν άνοιχτά, άπεινώντας ίσως τό 'Υπερέτανο...

ΖΟΥΜΠΡΑΝ ΧΑΛΗΑ ΖΟΥΜΠΡΑΝ

ΓΙΑ ΝΑ ΔΙΑΣΚΕΑΖΕΤΕ

ΤΟ ΔΕΞΙΚΟ ΜΑΣ

Β λ ε π ω.—'Αν βλέπετε τίς γυναίκες, πειράζονται. 'Αν δέν τίς βλέπετε, προσβάλλονται.

Δ ι ά ν ο ι α.—Μηχανή που κινδυνεύει τόσο από σκούριασμα, όσο και από έκρηξη.

Δ ι σ τ ι χ ο.—Σύνολο δύο στίχων, έκ των οποίων ό ένας είνε συχνά περιττός, άπως και... ό άλλος!

Θ έ α τ ρ ο.—Μερικοί δέν πηγαίνουν από φόβο μήπως με τό ροχαλιτό τους διακόφουν τον ύπνο των άλλων.

Κ α κ ι α.—Τέκνο νόθο, τού όποιου μητέρα είνε ή 'Αρχία και ό πατέρας άγνωστος.

Κ ά λ π η.—Δοχείο των ψήφων. Συγγενεύει με τό...κάλικος.

ΟΙ ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΙ ΜΑΣ ΗΡΘΕΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΝΑΥΑΡΧΟΥ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ

Θεοσεβής έσο κανείς άλλος. Οί κατά θάλασσαν θριαμβοί τού 1912—13. Πείθε μάς βεβήθησε. Πρέ τού κινδύνου. Γιατί δέν τόν χτυπούσαν ή έχθρικές σφαιρές. Τό Τιμιο Ξύλο. 'Η μοναδική του βριαιά. Μιά κατηγερηματική απάντησης τού Ναυάρχου. Αιτιάσεις και φανατικός χερτοφάγος, κ.τ.λ.

Ο ένδοξος ναύαρχος και τέως πρόεδρος τής Δημοκρατίας Παύλος Κουντουριώτης διακρινόταν άνεκαθεν για την ευσεβεία του. 'Όταν, χάρις στην τόλημ και την ικανότητά του, έφερε σέ πέρας τίς δύο νικηφόρες ναυμαχίες, κατά τον πόλεμο τού 1912—13, δέν ήθελε να άποδώση τί νίκη παρά μόνο στη θεία πρόνοια.

—Με τή βοήθεια τού Θεού νικήσαμε. Έλεγε στους αξιωματικούς του. Στο Θεό χρωστούμε ό,τι πετύχαμε...

Και κατά τίς δύο αυτές ναυμαχίες, ό Κουντουριώτης φορούσε τό σταυρό τού Παναγιού Τάφου, με τόν όποιον ερχε τιμηθεί. Πολύς φορές μάλιστα οί αξιωματικοί τόν είδαν απ' τή γέφυρα να κρατή στο ένα χέρι τό σταυρό και στο άλλο τά κιάλλα, με τά όποια παρακολουθούσε τόν άγώνα.

'Ενωμεταξύ άνηφοσε τά έχθρικά βλήματα που δεισόζιαν μ' άπιστία σφηνώματα τόν άντρα.

Στους παρατηρητάς δέ τού επιτελείου του, που τού συνέστησαν να προφυλάσσεται, απάντησε ήρεμα και με άπόλυτη πεποίθησι :

—Με προστατεύει ό Θεός ! —Δέν φοβάται από βόλι, έλεγαν άναμεταξύ τους κι' οί ναύτες, γιατί έχει άπάντο τού Τιμιο Ξύλου !

'Η μοναδική βριαιά που άκούστηρε ποτέ από τό στόμα τού ναυάρχου ήταν αιτή :

—Τόν κανάγι ! Τους κανάγιδες ! Κάθε φορά που θύμωνα έναντιον ένός ή περισσώτερον άτομου και ήθελε να φανερωθή την όργη του, δέν έβρισκε να προσφέρει παρά μόνον αυτές τίς δύο λέξεις.

Κατά τή διάκριση των δύο ναυμαχιών, όταν τά τουρκικά πλοία έτρέποντο σ' έπνοειδίστη φυγή και πήγαιναν να προφυλαχτούν κάτω από τά φουρία των Δαρδανελών, ό Κουντουριώτης πρόφερε αιτή την άκαχη βλαστήμια περισσώτερες από πενήντα φορές. 'Αλλωστε ήταν και ή μοναδική του, καθώς είπαμε.

Μιά άνοιξιάνικη μέρα, ένδο τά πολεμικά μας βρεκόντουσαν στο Μοδρό, είχε σρωθεί μία τέτοια δαιμονισμένη όστρια, ώστε τά καράβια που ήσαν μέσα στο λιμάνι γέμσαν από κοκκινόχομα και λάσπες που έφερχαν ό άέρας από τή στεριά.

'Εν τούτοις εκείνη την ήμέρα έπρεπε τά περιολούττα πλοία να άντικατασταθούν με άλλα και τά άντιτορπιλλικά μας που είχαν σεριά γιά βάρδια σάλταραν και ξεκίνησαν. Με δες όμως τίς προσπάθειές τον και με δλο τόν άγωνα τους κατά τής φορτούνας, ήταν άδύνατο να ξεμωκάρουν από τό στόμο τού λιμανιού.

'Αναγκάστηκαν λοιπόν να γυρισουν πίσω και έστειλαν στη ναυαρχίδα σήμα, ότι δέν μπορούσαν να άποπλεύσουν. Σε λίγο έφτασε, έπίσης διά σιμάτων, ή απάντησι τού ναυάρχου, έντέλως άπροσδοκήτη :

—«Οδέν άδύνατον ε.

Μετά τό αίσιο πέρας τής ναυμαχίας τής όης 'Ιανουαριού τού πληρώματα τού «Αβέρωφ» παρατάχτηκαν στη γραμμή και άρχισαν να ζητωκραυγάζουν τό ναυαρχό τους.

'Ο Κουντουριώτης τους έχαιρέτησε και τους είπε με τό συνθημένο του χαμόγελο :

—Παιδιά, μη ζητωκραυγάζετε έμένα, αλλά τόν έαυτό σας. Σε σάς όφειλεται ή νίκη !...

'Ο Κουντουριώτης είνε λιτότατος στην τροφή του. 'Ελεγε δέ καλύτε σχετικάς στους δικούς του :

—Σας συμβουλεύω να τρώτε και σεις χόρτα. Τό κρέας είνε για τά θηρία !...

Ο περιφημος Γάλλος ζωγράφος Λεμυρέν

